Bror Lystig

Der rasede engang en stor krig, og da den var forbi, fik mange soldater afsked, og deriblandt bror Lystig. Han fik ikke andet end et lille brød og fire skilling, og dermed drog han af sted. Apostlen Peter havde imidlertid forvandlet sig til en gammel tigger og sat sig ude på landevejen, og da bror Lystig kom forbi, bad han om en almisse. "Hvad skal jeg give dig, min ven," sagde soldaten, "jeg har fået min afsked og ejer ikke andet end et lille brød og fire skilling. Men du skal alligevel få noget." Derpå delte han brødet i fire dele, gav tiggeren den ene og også en skilling. Peter takkede mange gange og gik videre. Han forvandlede sig nu til en anden tigger og satte sig længere henne på landevejen. Da bror Lystig kom forbi, bad han igen om noget og fik det samme som forrige gang. Han sagde mange tak og forvandlede sig til en anden tigger og fik den tredie del af brødet og den tredie skilling. Bror Lystig gik nu videre med det sidste stykke brød og den sidste skilling. Han gik så ind i en kro, spiste brødet og købte for en skilling øl. Da han havde spist, drog han videre og mødte igen Peter, der havde forvandlet sig til en gammel soldat. "Kan du ikke give mig en bid brød og en skilling til lidt øl," sagde Peter. "Bare jeg vidste, hvor jeg skulle få det fra," sagde bror Lystig, "jeg har fået min afsked og ejede ikke andet end et brød og fire skilling og så mødte jeg tre tiggere på landevejen, og de fik hver et stykke brød og en skilling. Det sidste spiste jeg selv i kroen og jeg brugte min sidste skilling til noget øl. Nu er jeg blank, og hvis du heller ikke har noget, kan vi gå ud og tigge sammen." - "Det er ikke nødvendigt," svarede Peter," - "jeg er lidt af en doktor, og jeg kan nok fortjene, hvad vi behøver." - "Ja, så må jeg nok tigge, for sådan noget forstår jeg mig ikke på," sagde bror Lystig. "Kom du bare med mig," sagde Peter, "du skal få halvdelen af det, jeg tjener." Det var bror Lystig vel fornøjet med, og de drog videre sammen.

Nogen tid efter kom de forbi et bondehus, hvorfra der lød skrigen og jamren. Da de gik derind så de, at manden lå for døden, og konen hulkede højt. "Hold op med at græde," sagde Peter, "nu skal jeg gøre din mand rask." Derpå tog han en salve og smurte på den syge, som øjeblikkelig blev rask og rejste sig op. "Hvordan skal vi dog lønne dig," sagde manden og konen ude af sig selv af glæde. Men Peter ville ikke have noget, hvor meget de så trængte ind på ham. "Tag dog noget, vi har jo brug for det," hviskede bror Lystig og gav ham et puf i siden. Til sidst kom konen med et lam og bad Peter tage det, men han ville ikke. Bror Lystig gav ham igen et puf og sagde: "Tag det dog, dit fæhovede." - "Ja, ja, så lad mig få det," sagde Peter endelig, "men du skal bære det." - "Det skal jeg såmænd nok," sagde bror Lystig og tog det på skulderen. De gik nu videre og kom ind i en skov. Bror Lystig var træt af at slæbe på lammet og var også sulten. "Her er god plads til at stege lammet," sagde han. "For min skyld gerne," svarede Peter, "men jeg forstår mig ikke på at lave mad, det må du om. Her har du en kedel. Jeg går imidlertid lidt frem og tilbage, men du må ikke begynde at spise, før jeg kommer. Jeg skal nok komme i rette tid." - "Gå du kun," sagde bror Lystig, "jeg skal nok lave maden." Peter gik sin vej og bror Lystig slagtede lammet, gjorde ild på og lagde kødet i kedlen. Det var allerede mørt og Peter var endnu ikke kommet. Da tog bror Lystig det op, skar det itu og tog hjertet ud. "Det skal være det bedste," sagde han og spiste det altsammen. Langt om længe kom Peter tilbage. "Du kan gerne få hele lammet," sagde han, "giv mig bare hjertet." Bror Lystig tog kniv og gaffel og lod som han søgte ivrig efter det, men han kunne naturligvis ikke finde det, og til sidst sagde han: "Der er slet intet." - "Hvor kan det da være?" spurgte apostlen. "Det ved jeg ikke," svarede bror Lystig, "jo, det er sandt, vi er jo nogle rigtige fæhoveder, et lam har jo slet intet hjerte." - "Det er noget helt nyt," sagde Peter, "det har jo alle dyr, hvorfor skulle et lam så ikke have det." - "Nej, vist har det ej. Tænk dig nu om, så ved du det jo meget godt." - "Ja, ja," sagde Peter, "men når der ikke er noget hjerte, vil jeg slet ikke have noget, så kan du spise det alene," - "Så tager jeg med, hvad jeg levner," sagde bror Lystig, spiste det halve lam og puttede resten i sin ransel.

De gik nu videre, og Peter fik det indrettet sådan, at de pludselig kom til en dyb flod, som de måtte over. "Gå du nu først," sagde han. "Nej, gå du først," svarede bror Lystig. "Hvis vandet er for dybt, bliver jeg her," tænkte han. Peter gik nu ud i vandet, og det nåede ham ikke længere end til knæene. Bror Lystig gik nu også derned, men vandet steg og steg og nåede ham til sidst lige til halsen. "Hjælp," råbte han. "Vil du så tilstå, at

du har spist; lammets hjerte?" - "Nej," sagde bror Lystig, "jeg har ikke gjort det." Da steg vandet højere endnu, til det nåede ham til munden. "Hjælp," råbte han igen. "Vil du så tilstå, at du har spist hjertet?" - "Nej, jeg har ikke gjort det." Peter ville alligevel ikke have, han skulle drukne og vandet sank, og han slap op på land.

Nu gik de af sted igen, og kort efter kom de til et land, hvor prinsessen var dødssyg. "Nåda," sagde bror Lystig, "der er noget for os at gøre. Hvis vi kan gøre hende rask, er vi da forsørget for livstid." Men de kom ikke hurtig nok af sted, syntes han. "Tag benene på nakken, kammerat," sagde han, "lad os sørge for at komme tidsnok." Men Peter gik stadig langsommere, hvor meget end bror Lystig skyndede på ham, og en dag fik de at vide, at prinsessen var død. "Der kan du se, hvad der kommer af dit driveri," sagde bror Lystig. "Ti bare stille," svarede Peter, "Jeg kan mere end helbrede syge. Jeg kan også gøre døde levende igen." - "Ja, så er det godt," sagde bror Lystig, "derved må vi da i det mindste vinde det halve kongerige." De gik nu ind i slottet, hvor der herskede dyb sorg, og Peter sagde til kongen, at han ville gøre hans datter levende igen. "Bring mig en kedel vand," sagde han. Da han havde fået den, lod han alle, undtagen bror Lystig, gå ud. Han skar så alle lemmerne af den døde, kastede dem i vandet og satte kedlen over ilden. Da alt kødet var faldet fra benene, tog han de hvide knogler og lagde dem i orden på et bord. Derpå sagde han: "I den hellige treenigheds navn befaler jeg dig, stå op." Da han havde sagt det tre gange rejste kongedatteren sig sund og frisk. Kongen var meget glad og sagde til Peter: "Forlang, hvad du vil. Om du så vil have mit halve kongerige, skal du få det." - "Jeg vil ikke have noget," svarede Peter. "Sikken et fæ," tænkte bror Lystig og gav ham et puf i siden. "Vær nu ikke så dum," sagde han, "selv om du ikke bryder dig om det, har jeg nok lyst til at få noget." Peter ville alligevel ikke have noget, men da kongen så, at bror Lystig nok ville, lod han skatmesteren fylde hans ransel med guld.

De drog nu videre igen, og da de kom ind i skoven sagde Peter: "Lad os nu dele guldet," - "javel," svarede bror Lystig. Peter delte det nu i tre dele. "Han har nok en lille skrue løs," tænkte bror Lystig, "han laver tre bunker og vi er kun to." - "Nu har jeg delt det," sagde Peter, "en bunke til mig, en til dig og en til den, der har spist lammets hjerte." - "Det har jeg," sagde bror Lystig og strøg i en fart guldet til sig, "det har jeg virkelig." - "Det kan da ikke være sandt," sagde Peter, "et lam har jo intet hjerte." - "Sikke noget snak," sagde bror Lystig, "et lam har virkelig et hjerte lige så godt som alle andre dyr." - "Ja, ja," sagde Peter, "behold du det kun altsammen, men jeg vil ikke blive hos dig længere, jeg drager videre alene." - "Ja, værsgod," sagde soldaten, "lykkelig rejse."

Peter gik nu en anden vej og bror Lystig tænkte: "Det er såmænd godt, at han stikker af. Han er dog en løjerlig fyr." Han havde penge nok nu, men forstod ikke at passe på dem, og satte dem over styr eller gav dem bort og da der var gået en lille tid, havde han ikke flere. Da kom han til en by og hørte, at prinsessen netop var død. "Hende skal jeg nok gøre levende igen," tænkte han, "og så skal jeglade mig ordentlig betale." Han gik op på slottet og tilbød, at opvække den døde. Kongen havde hørt, at en afskediget soldat drog omkring og gjorde døde levende igen, og troede, det var bror Lystig. Men han havde ingen rigtig tillid til ham og rådspurgte først sine ministre, som mente han nok turde vove forsøget, da hans datter jo alligevel var død. Bror Lystig forlangte nu en kedel vand, bød alle gå ud, skar lemmerne af prinsessen og kastede dem på ilden, ganske som han havde set Peter gøre. Vandet kom i kog, kødet faldt fra benene og han lagde nu skelettet sammen på bordet, men da han ikke vidste, i hvilken orden det skulle være, lagde han det helt galt. Så stillede han sig foran bordet og sagde: "I den hellige treenigheds navn befaler jeg dig, stå op." Han sagde det tre gange, men den døde rørte sig ikke. Så sagde han det tre gange til, men det hjalp heller ikke. "Stå dog op, din pokkers tøs," råbte han, "stå op, eller du vil komme til at angre det." Da han havde sagt det, kom pludselig Peter i sin forrige skikkelse som den gamle soldat spadserende ind ad vinduet. "Hvordan er det, du bærer dig ad," sagde han, "tror du den døde kan blive levende, sådan som du har lagt knoglerne." - "Jeg gjorde det, så godt jeg kunne," svarede bror Lystig. "Denne gang skal jeg hjælpe dig, men det siger jeg dig, hvis du en eneste gang prøver på sådan noget er det ude med dig, og du må heller ikke tage imod den mindste smule af kongen." Han lagde nu knoglerne i orden, sagde tre gange: "I den hellige treenigheds navn befaler jeg dig, stå op," og prinsessen rejste sig, sund og smuk som før. Peter gik nu igen ud gennem vinduet, og bror Lystig var glad over, at det var spændt så godt af, men det ærgrede ham jo ikke så lidt, at han ikke måtte tage imod noget af kongen. "Gud ved, hvad han i grunden mener med det," tænkte han, "han giver med den ene hånd og tager med den

anden. Det er der ingen mening i." Kongen tilbød nu bror Lystig alt, hvad han ville have, men han turde ikke tage imod noget. Han fik det dog ved listige hentydninger lavet sådan, at kongen lod hans ransel fylde med guld, og så drog han af sted. Da han kom ud af byen, stod Peter ved porten og sagde: "Du er slet ikke til at stole på. Har jeg ikke forbudt dig at tage imod noget, og så kommer du dog med ranslen fuld af guld." - "Jeg kan da ikke gøre for, at det bliver puttet derned," sagde bror Lystig. "Hvis du vover sådan noget en gang til, skal det komme dig dyrt til at stå." - "Det skal du såmænd ikke være bange for, nu har jeg jo penge nok, hvorfor skulle jeg så vaske ben." - "Det guld vil vist række langt," sagde Peter, "men for at du ikke oftere skal gå på gale veje, vil jeg give din ransel den kraft, at alt hvad du ønsker straks skal være i den. Og så farvel, nu ser du mig aldrig mere." - "Lykke på rejsen," sagde bror Lystig. "Det er godt, at den løjerlige fyr går sin vej," tænkte han, "jeg skal sandelig ikke følge efter." Det Peter havde sagt om hans ransel, tænkte han ikke mere på.

Bror Lystig drog videre med sit guld og strøede det omkring som forrige gang. Da han kun havde fire skilling tilbage, kom han forbi en kro: "Lad dem bare ryge," tænkte han og forlangte for tre skilling vin og for en skilling brød. Mens han sad og spiste og drak, mærkede han lugten af gåsesteg, og da han så sig om så han, at der stod to gæs i kakkelovnen. Pludselig kom han i tanker om, at hans kammerat havde sagt, at han kunne få alt, hvad han ønskede sig, i sin vadsæk. "Det må jeg prøve med gåsen," tænkte han. Han rejste sig, og da han var kommet ud af stuen, sagde han: "Jeg ønsker, at de to stegte gæs må ligge i min ransel." Derpå spændte han ranselen op, og gæssene lå ganske rigtigt deri. "Nu er jeg da en holden karl," tænkte han, gik ud på engen og tog stegen frem. Mens han sad og spiste, kom to håndværkssvende og så med sultne øjne på den gås, han endnu ikke var begyndt på. " Jeg har såmænd nok i den ene," tænkte han, kaldte på dem og sagde: "Vil I have den gås. Spis den på min sundhed." De takkede mange gange og gik hen på kroen og bestilte en halv flaske vin og noget brød, tog gåsen frem og begyndte at spise den. Værtinden så på dem og sagde til sin mand: "Se, de to der sidder og spiser gås. Se om det ikke er en af vores." Værten skyndte sig hen til kakkelovnen, og der var ikke spor af gæs. "I fordømte tyve," råbte han rasende, "tror I, I kan slippe så billig til gåsesteg. Hvis I ikke straks betaler, skal I få jeres rygstykker smurt." - "Vi er ikke tyve," sagde en af dem, "vi har fået gåsen af en gammel soldatude på engen." - "I skal ikke tage mig ved næsen," råbte værten, "soldaten har været her og er gået igen som en ærlig fyr. Ham har jeg passet på. I er tyvene og skal betale." Og da de ikke havde noget at betale med, tog han sin stok og jog dem ud ad døren.

Bror Lystig gik imidlertid videre og kom til et prægtigt slot, der lå lige i nærheden af en tarvelig kro. Han gik ind i kroen og spurgte, om han måtte blive der om natten, men værten sagde: "Jeg har ikke plads til flere. Her er helt fuldt af fornemme gæster." - "Det er da underligt," sagde bror Lystig, "hvorfor går de herind og ikke ind i slottet." - "Ja, det er nu ikke så lige en sag at være der en nat," svarede værten, "og de der har prøvet på det, er ikke sluppet levende fra det." - "Når andre har forsøgt det, vil jeg også," sagde bror Lystig. "Det skulle du dog hellere lade være med," sagde værten, "det kan koste dig dit liv." - "Åh, det går vel ikke ligestraks på livet løs," sagde bror Lystig, "giv mig kun nøglen og lad mig få en god mængde mad og drikke med." Værten gav ham det, og bror Lystig gik ind i slottet, spiste et rigtig solidt foder, og da han blev søvnig, lagde han sig på gulvet, for der var ingen seng. Han faldt hurtigt i søvn, men om natten blev han vækket af en stærk støj, og da han rejste sig op så han, at ni fæle djævle dansede i kreds om ham. "Dans I kun, så meget I vil," sagde bror Lystig, "men kom bare ikke mig for nær." Djævlene kom imidlertid nærmere og nærmere og til sidst var de lige ved at træde ham i ansigtet med deres væmmelige fødder. "Kan I så holde op," råbte bror Lystig, men de blev værre og værre. "Nu skal jeg nok holde styr på jer," råbte han, tog et stoleben og slog løs på dem. Men ni djævle mod en soldat er dog temmelig mange, og når han slog løs på den ene, rev de andre ham i håret. "Nu bliver I mig dog for slemme," råbte han, "men vent bare. Ned i min ransel alle ni." En, to, tre var de dernede, og han spændte den fast sammen og kastede den hen i en krog. Nu blev det ganske stille, og bror Lystig lagde sig ned igen og sov til den lyse morgen. Værten og den adelsmand, hvem slottet tilhørte, kom da for at se, hvordan det var gået ham, og da de så ham frisk og rask, spurgte ejeren forundret: "Har ånderne slet ikke gjort dig noget?" - "De ligger nok så pænt alle ni i min ransel," sagde bror Lystig, "og nu er der ikke flere, så I kan ganske roligt flytte ind i slottet igen." Adelsmanden takkede ham mange gange, gav ham rige gaver og bad ham blive der. Han skulle sørge for ham, så længe han levede. "Nu er jeg så vant til at strejfe

rundt," sagde bror Lystig, "jeg vil hellere drage ud i den vide verden igen." Han begav sig så på vej og gik til han kom til en smedie. Der gik han ind, lagde ranselen med de ni djævle på ambolten og bad smeden og hans svende slå rigtig til. De slog af alle kræfter med deres store hammere så djævlene skreg ynkeligt. Da han derpå lukkede ranselen op, var de otte døde, men den niende havde siddet i en fold og var levende endnu. Den smuttede så ud og for ned i helvede.

Bror Lystig drog nu længe omkring i verden og oplevede mange ting, som vel nok var værd at fortælle, hvis man vidste det. Da han blev gammel begyndte han at tænke på sin død og gik hen til en gammel eneboer, der var vidt og bredt bekendt for sin fromhed. "Nu er jeg træt af at vandre omkring," sagde han, "nu vil jeg gerne prøve på at komme i himlen." - "Menneskene vandrer ad to veje," svarede eneboeren, "den ene er bred og bekvem og fører til helvede, den anden er smal og tornefuld og fører til himlen." - "Jeg måtte da være en god nar, hvis jeg gik ad den snævre vej," tænkte bror Lystig, begyndte at spadsere henad den brede vej og kom til sidst til en stor, sort port, og det var indgangen til helvede. Han bankede på og dørvogteren kiggede ud for at se, hvem det var. Men da han så bror Lystig blev han meget forskrækket, for han var netop den niende djævel, som havde siddet i ranslen og var sluppet derfra med et blåt øje. Han skød derfor i en fart slåen for, løb hen til overdjævelen og sagde: "Der står en fyr med en ransel udenfor, men lad ham for alt i verden ikke slippe ind. Han er i stand til at putte hele helvede i sin ransel. Jeg er blevet ordentlig pryglet igennem, da jeg var der." Bror Lystig fik derfor det svar, at han skulle gå sin vej, han kom ikke ind. "Når de ikke vil have mig her, må jeg se at slippe ind i himlen," tænkte han, "et sted må jeg da være." Han vendte så om og gik hen til himlen og bankede på porten. Peter sad der netop og bror Lystig kendte ham straks og tænkte: "Her finder jeg da en gammel ven igen, her vil det nok gå bedre." - "Jeg tror sandelig du vil i himlen," sagde Peter. "Lad mig dog komme ind," sagde bror Lystig, "et sted må jeg da være, og hvis de ville have haft mig i helvede, var jeg slet ikke kommet." - "Du kommer ikke ind," sagde Peter. "Nu vel, når du ikke vil have mig, så vil jeg slet ikke have noget af dig. Tag din ransel igen." - "Ja, kom så med den," sagde Peter, og bror Lystig rakte ham den gennem gitteret og han hængte den ved siden af sin stol. "Nu ønsker jeg mig selv ned i ranslen," sagde bror Lystig, og vips var han inde i himlen og Peter måtte lade ham blive der.

* * *